

Patrimoni artístic

Seu Vella de Lleida

Catedral Romànic-gòtica, emplaçada en un tossal des d'on es domina la ciutat de Lleida, el riu Segre i l'horta de Lleida.

Durant l'ocupació àrab es construï el castell de la Suda (882) i s'aixecà la mesquita major.

Conquerida la ciutat de Lleida als invasors islàmics i restablerta la seu episcopal, es procedí, el 30 d'octubre de 1149, a la consagració de la mesquita com a nova Catedral Santa Maria «in Sede», fou ampliada el 1193 resultant Santa Maria l'Antiga.

El 1203 s'iniciaren les obres de l'actual Seu Vella, sota la direcció del mestre Pere Coma, essent bisbe Gombau de Camporrells. Es va acabar de construir l'any 1278 i va ser beneïda pel bisbe Guillem de Montcada. La seva construcció va durar 75 anys.

La Seu Vella té planta basilical, de tres naus, amb un ampli creuer i cinc absis a llevant. És una obra bàsicament romànica però amb nombroses solucions de l'època gòtica.

El Claustre és rectangular, lleugerament escairat, amb grans finestrals amb fins calats de pedra. És doblement magnífic per dues circumstàncies: la seva majestuositat (amb 48 m. d'amplada, és un dels més grans d'Europa) i la seva balconada a l'horta del Segrià, magnífic mirador.

El Campanar s'inicià el 1364. És el més alt de Catalunya, singularment ubicat en un dels angles del claustre, té forma d'octàedre amb un diàmetre de 12,65 metres, l'alçada total supera els 60 metres.

A partir de 1707 Felip V convertí la catedral en caserna i fou malmesa a fons. Va ser caserna fins l'any 1949 i des de llavors s'hi realitzen contínues obres de restauració. El 1918 va estar declarada monument nacional.

Un ascensor i una escala mecànica uneix l'eix comercial i la plaça Sant Joan amb els nous Jutjats a peu de muralla i el recinte de la Seu.

Església de Sant Llorenç

És una església romànica amb ampliacions i acabaments gòtics. Té tres naus de la mateixa alçada.

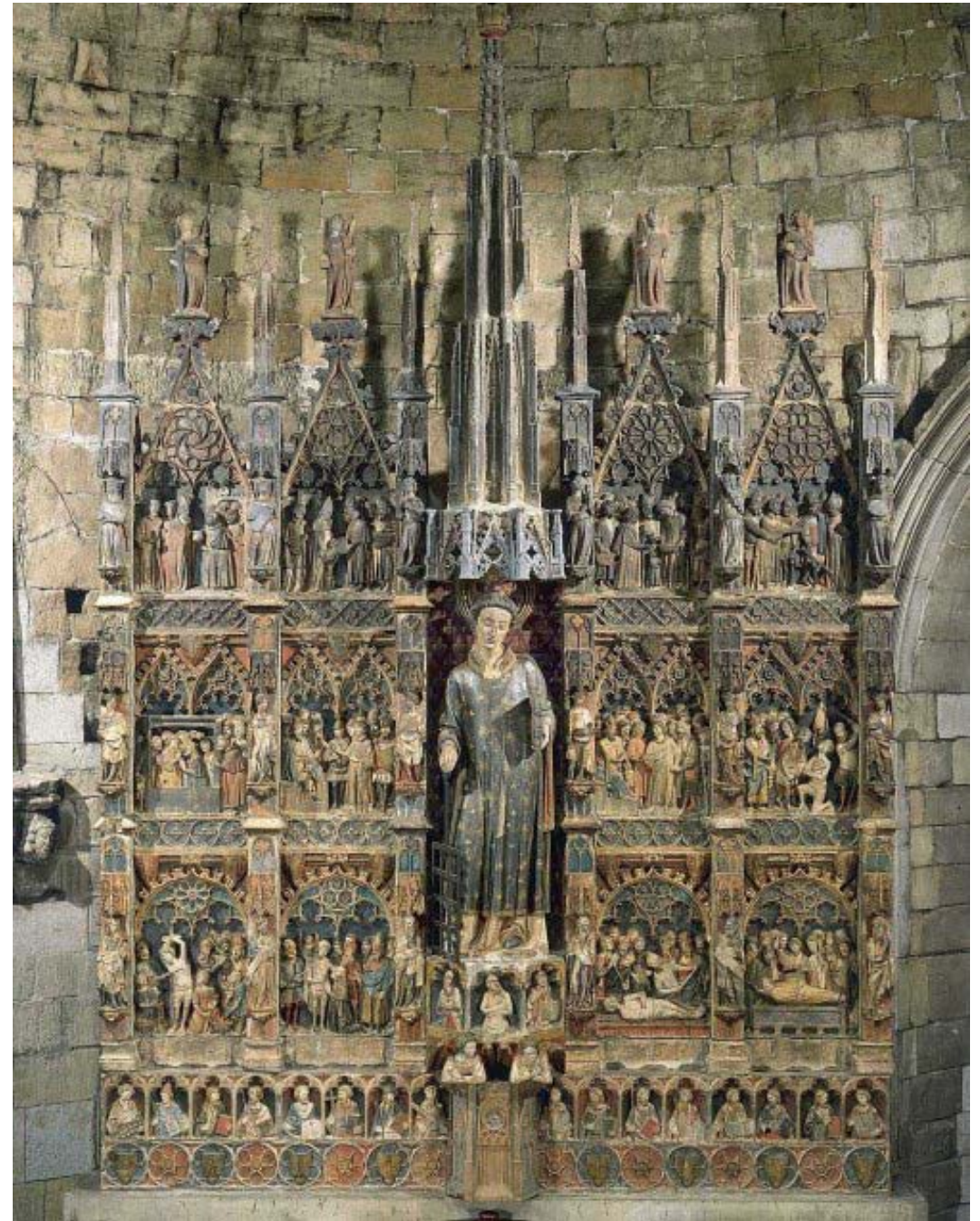
La seva construcció començà a finals del segle XII pels picapedrers i escultors que acompanyaven a en Pere de Coma, mestre de la Seu Vella.

Les capelles laterals i el campanar octogonal, del segle XV, són d'estil gòtic.

S'edificà sobre una antiga mesquita de la que encara queden restes a la cripta.

Al seu interior alberga, entre altres imatges religioses d'interès, quatre retaules gòtics de pedra. El que teniu a la foto és el retaule de Sant Llorenç de Bartomeu Robió de l'Escola de Lleida (s. XIV).

A la porta gòtica de la plaça de Sant Josep són visibles els blasons del seu mecenes, Berenguer de Gallart. L'església fou seu catedralícia dos cops.

(c) Parròquia de Sant Llorenç de Lleida

Palau de la Paeria

El Palau de la Paeria és l'obra més representativa del romànic civil a Lleida, també és una de les construccions monumentals més emblemàtiques de Catalunya.

Construcció del començament del segle XIII del romànic civil tardà amb intervencions posteriors, com elements neoclàssics i neomedievals que ofereixen un ric i harmònic conjunt.

El soterrani és obra també del segle XIII, situat sobre unes anteriors estructures romanes i àrabis.

Al segle XIV –concretament el 1383– els Senyors de Sanaüja, propietaris i precursors de l'edifici, van cedir-lo a la ciutat perquè fos seu del govern municipal.

La façana del riu és neoclàssica, de l'any 1868, segons projecte de l'arquitecte Agapit Lamarca. La remodelació de l'edifici, en clau neomedieval, tingué lloc el 1929 per l'arquitecte Ramón Argilés. Al palau de la Paeria hi trobarem el Museu de la Paeria i l'Arxiu de la Paeria o Arxiu Municipal.

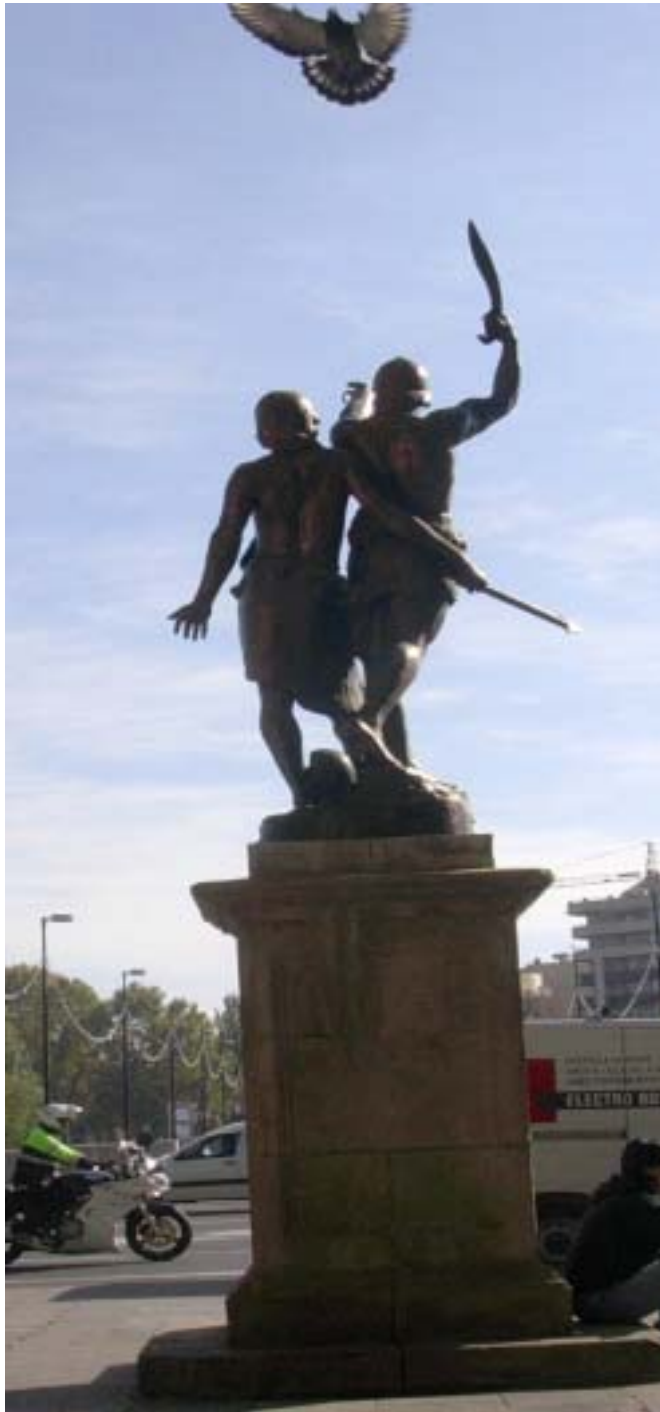
Destaquem l'Armari dels Privilegis, peça barroca de fusta, el Llibre dels Usatges, obra del s.XIV decorat amb miniatures. Al saló de Plens, de la planta noble, es troba el Retaule de la Verge dels Paers, obra gòtica del segle XV i la Carta de la Poble, dels pobladors de les terres de Lleida, firmada durant l'any 1150.

La Paeria, és la seu del «paer» en cap (alcalde). El terme «paer» procedeix de la paraula llatina «patiarii», que significa home de pau. El sobrenom, el van adoptar els batlles de la ciutat després de la concessió del privilegi atorgat pel rei Jaume I el 1264 als antics còsols de Lleida.

Escultura Indíbil i Mandoni

Estàtues de bronze que representen els famosos cabdills ilergetes. El monument, obra de Sanmartí de l'any 1882 vigila l'entrada a la ciutat per l'arc del pont, antic accés quan Lleida era emmurallada.

Les disputes que els romans i cartaginesos (guerres púniques) tenen pel control de la Mediterrània i de la Hispània fan que els ilergetes surtin a les planes de la Història.

La segona guerra púnica és el moment en què els cabdills ilergetes Indíbil i Mandoni van pactar o lluitar alternativament contra cartaginesos i romans, quan aquests pobles van arribar a la península, com a conqueridors.

Els romans, amb l'Escipió al capdavant, es van adonar que la clau per conquerir les terres de l'interior de la vall de l'Ebre eren els ilergetes i la seva ciutat Iltirta. Segons diversos documents, els ilergetes van ser aliats del general cartaginès Aníbal i 300 soldats ilergetes el van acompanyar a través dels Alps fins arribar a les portes de Roma.

Després d'uns anys de guerra Indíbil i Mandoni van ser vençuts pels romans l'any 205 a.C. Indíbil morí en combat i els romans van exigir als ilergetes el pagament de tributs i l'entrega de Mandoni per a la seva execució. Aquesta data marca el començament de la romanització d'Hispània.

Així van ser romanitzats els llergetes que, des de mitjans del segle VI abans de Crist, havien dominat totes les terres de la llergècia.

Casa Magí Llorenç

Al final del carrer Cavallers, fent cantonada amb l'eix comercial, contemplem la casa de Magí Llorenç, edifici modernista bastit entre 1905 i 1907.

Edifici erigit segons projecte de l'arquitecte Francesc Lamolla i Morante en ple modernisme tot i que el seu estil no pot ser ben bé qualificat de modernista. És interessant el tractament artístic de la façana, en la qual destaquen els forjats dels balcons, els motius florals de pedra de la planta baixa o la tribuna envidriada.

Fou vivenda del banquer de Lleida Magí Llorenç.

Tot i que a la part més alta de la casa es pot veure la data de 1905, en realitat no fou bastida fins el 1907 i els primers plànols consten a l'Ajuntament amb data de l'any 1898.

L'any 1998 fou comprada per una empresa de construcció per tal de reconvertir-la en un edifici de vivendes, mentre que la desaparició del Bulevard Victòria possibilità reconvertir part dels baixos en dos modernes botigues. Les obres van permetre recuperar la façana a finals de l'any 1999. La tardor del 2000 l'edifici, amb 35 pisos, ja va començar a ser habitat. Mereixen ser destacades les pintures de l'interior del portal d'accés.

La seva planta baixa allotjà el 1908 una de les primeres sales de cinema de la ciutat, el Porfoliograph, més conegut com el Porfolio.

La dilatada història de la casa en un lloc tan cèntric ha fet que fou seu d'entitats tan diverses com l'impremta de Joventut Republicana de Lleida, la Creu Roja o la Organización Juvenil Española (OJE). També hi va viure el poeta Magí Morera i Galicia.

Antic Hospital de Santa Maria

Joia del gòtic civil català dels segles XV-XVI, de planta quadrada, amb façanes austeres i amb un esplèndid pati porxat. El portal ostenta una imatge de la Mare de Déu i escuts amb blasons lleidatans.

L'objectiu de l'edifici era agrupar tots els hospitals de la ciutat. La primera pedra porta data del 13 d'abril de 1454. La construcció fou acabada durant el 1520.

El 1914 es convertí en seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI).

Avui dia l'edifici alberga en la Sala Gòtica, un espai d'exposicions temporals i un retaule barroc dedicat a Nostra Senyora dels Àngels, la Sala d'Arqueologia, el Museu de Ciències Naturals i el Gabinet Numismàtic (abans ubicat al Palau de la Diputació). També hi ha una biblioteca.

Dipòsit del Pla de l'Aigua

Dipòsit monumental de planta quadrada de 31,12 x 21,16 metres (900 m² i 12 m de fondària), cobert amb cinc naus de canó rebaixat, sobre l'entramat de 25 pilastres de pedra perfectament escairades que sostenen 35 arcs.

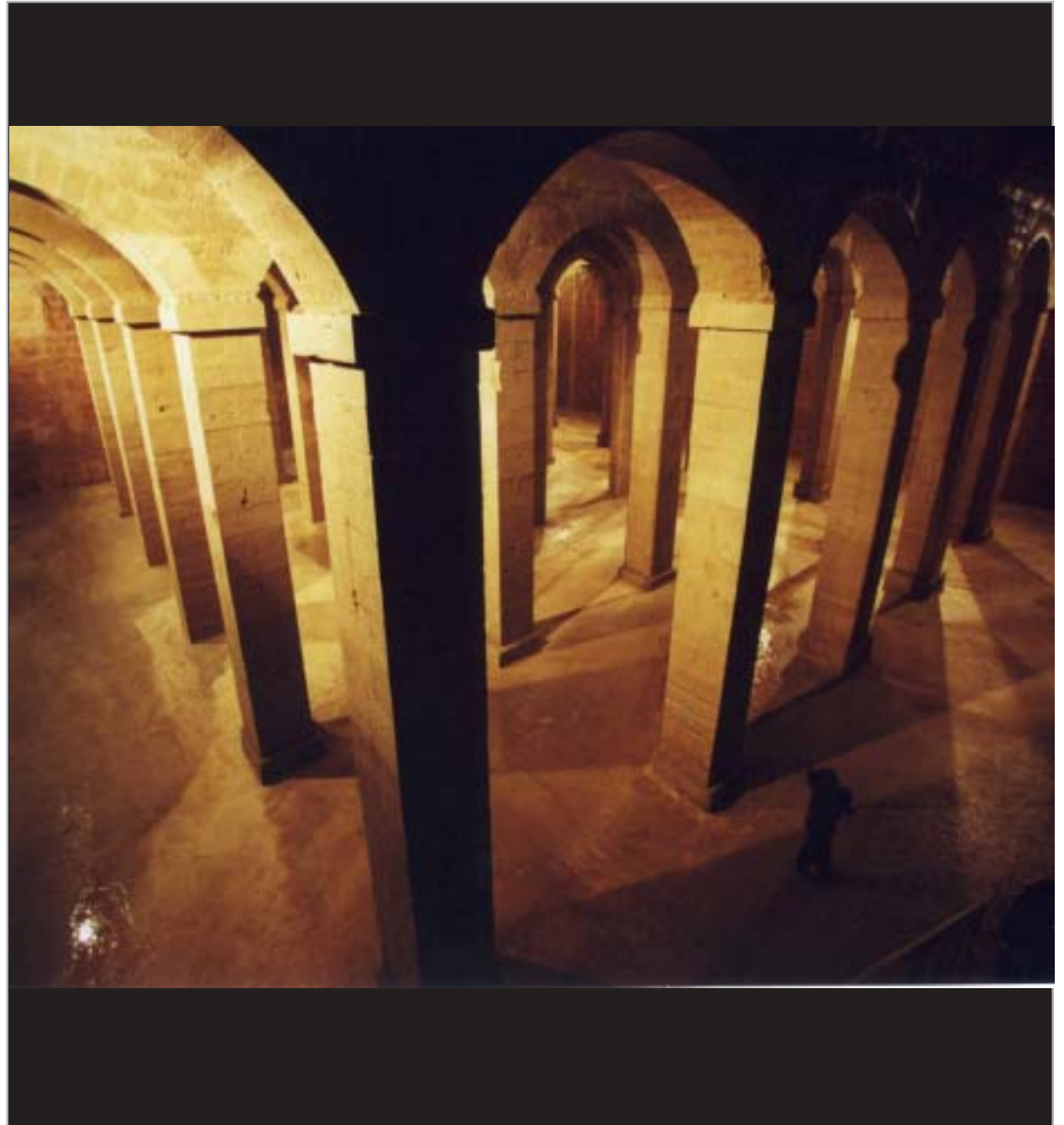
El dipòsit està situat al davall de la plaça que porta el seu nom, al costat del mercat del Pla.

Durant l'any 1300 amb la creació de l'Estudi General (la universitat de la ciutat), l'esplanada esdevingué una mena de campus i els antics magatzems de l'almodí situats al voltant acolliren les diferents escoles.

Durant el s. XVIII, un cop clausurat l'Estudi General per causa de la Guerra de Successió, el Pla de l'Aigua tindrà una nova funció. El governador Blondel va fer buidar l'espai l'any 1784 per construir-hi un dipòsit subterrani, el qual havia de regular l'abastament d'aigua a tota una xarxa de fonts públiques. El sostre es convertí en una plaça amb una font central.

Aquest gran contenidor no ocupa tot el subsòl de la plaça, sinó que s'estén des del carrer de Múrcia fins a la font central o lluern de ventilació externa.

Aquest dipòsit és anomenat també «Catedral de l'aigua» i forma part de les seus del Museu de l'aigua de la ciutat de Lleida.

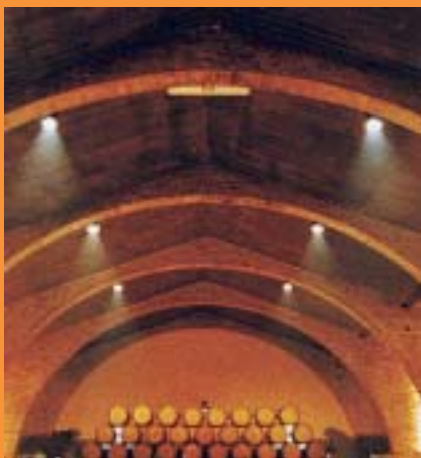

Església de Santa Maria d'Almenar

L'església parroquial de Santa Maria és un edifici que reflecteix fonamentalment dues etapes constructives. D'una banda, la nau (40 m de llargada) i la capçalera s'emmarquen dins les pautes gòtiques del segle XIV . De l'altra, el campanar que forma part del cos de la façana, és el resultat de treballs duts a terme al segle XVIII.

De nau única amb transsepte, la capçalera es tanca amb tres absis poligonals. L'esvelt cimbori, vuitavat i sostingut per trompes, va ser refet al començament del segle XX. La planta gòtica fou modificada el 1740 i quedà convertida en una peculiar estructura amb el campanar integrat a la façana, el qual era coronat fins el 1936 per un àngel giratori, restituït en la restauració del 1985. Tot i ser resultat d'intervencions d'èpoques diferents, Santa Maria d'Almenar presenta un aspecte notablement unitari. El retaule barroc fou destruït el 1936.

Caves de Raimat

Caves d'estil modernista projectades per l'arquitecte Joan Rubio i Bellver. Datan dels anys 1918-24.

Anomenades *la Catedral del Vi*, van ser absolutament innovadores per la seva estructura d'amples arcades i per la utilització de nous materials com el ciment armat.

Consten d'una sèrie de magatzems adossats per darrera al lateral de la gran nau principal.

Es pot destacar la solució per aïllar la coberta de l'interior mitjançant aigua entollada, actualment substituïda per materials aïllants sòlids. Tot això, està il·luminat per petits feixos de llum que penetren per petites finestres vidrades.

La nova estructura, està perfectament connectada amb l'antiga zona del celler. Aquest nou espai s'ha guanyat al turó i s'ha adaptat perfectament amb el paisatge. Popularment es denomina *piràmide* i data de l'any 1988.

No gaire lluny de les caves, ubicat sobre un puig que domina la població, es troba el Castell de Raimat del qual les primeres referències estan datades al segle XI. Encara que ha patit diferents ampliacions, els historiadors el situen com a conjunt consolidat l'any 1627. El caràcter d'aquest castell és més residencial que defensiu, per la qual cosa es tornà a reestructurar interiorment el 1914. Les línies de la fortificació són molt austeres.

Hi han altres elements arquitectònics interessants, com el turó que va ser buidat per instal·lar-hi a dintre els nous cellers.

Dins de l'edifici modern podem observar una piràmide de 3.000 quilos que va ser traslladada amb gel i es va deixar fondre per fixar la posició d'aquesta figura geomètrica.